

בית משפט השלום בחיפה

ת"פ 37109-03-16 מ"י נ' עברון- תממ מיחזור ואח' תאריך: 22/1/2020

בפני כבוד השופט ד"ר זאיד פלאח

המאשימה מדינת ישראל – המשרד להגנת הסביבה
באמצעות עו"ד אסף תומר

נגד

- הנאשמים
1. עברון- תממ מיחזור - שותפות מוגבלת מ.ר. 55-021019-9
 2. קיבוץ עברון - ניהול ואחזקות בע"מ ח.פ. 51-269151-0
 3. משה גרינברג ת.ז. XXXXXXXXXXXXX
 4. אבירם שלמה ת.ז. XXXXXXXXXXXXX
- כולם באמצעות עו"ד מאיר הלר ואח'

חקיקה שאוזכרה:

- [חוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968: סע' 4, 7, 14, 15\(2\)](#)
[חוק המים, תשי"ט-1959: סע' 20.ב., 20.כא, 20.כב](#)
[חוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961: סע' 3, 11, 11.א, 11.ג, 14](#)
[תקנות למניעת מפגעים \(מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת\), תש"ן-1990: סע' 3, 6, 12](#)
[תקנות רישוי עסקים \(תחנת מעבר לפסולת\), תשנ"ח-1998](#)
[חוק שמירת הנקיון, תשמ"ד-1984](#)

מיני-רציו:

* בית המשפט הטיל על מטמנת עברון, קיבוץ עברון ומנהליו קנס של מיליון שקל, התחייבות כספית בסך 2 מיליון שקל לשלוש שנים, ומאסר מותנה על אחד מהמנהלים, ששימש כמנהל כללי. נפסק, כי הסבלנות שהנהיגו בתי המשפט כלפי מזהמי הסביבה פקעה.

* איכות הסביבה – עבירות – מדיניות ענישה

בית המשפט נדרש לגזור את דינם של הנאשמים שהורשעו בניהול עסק בניגוד לתנאי רישיון עסק שניתנו לו, אי הימנעות מפעולה המזהמת מים או עלולה לגרום לזיהום מים, גרימת ריח חזק או בלתי סביר המפריע לציבור ומנהלי המטמנה הואשמו בהפרת חובת נושא משרה בתאגיד לפקח ולמנוע עבירות ואי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתר לסילוק פסולת.

בית המשפט פסק כלהלן:

המושג 'איכות סביבה' אינו רק צמד מילים יפות, אלא הוא טומן בחובו התעוררות חברתית בכל הנוגע למרחב המחיה שלנו על פני כדור הארץ. בעידן המודרני, הכולל תעשיות מזהמות ואוכלוסייה גדולה המסוגלת לייצר אשפה בכמויות עצומות, קמה חובה על כלל האוכלוסייה, לשמור על הטבע, כולל האוויר, הים, היבשה ופנים כדור הארץ, כולל מי תהום. דיני איכות הסביבה מייצגים את רצון האנושות לעגן באמצעות חקיקה את רצון החברה לשמור על איכות הסביבה.

ידע כל תאגיד וידע כל נושא משרה בתאגיד, שאל להם לפגוע באיכות הסביבה, יהיו הסיבות לכך אשר יהיו, ומי שעובר על כלל זה – עלול למצוא את מקומו, מהיום והלאה, מאחורי סורג ובריח. כך שהסבלנות שהנהיגו בתי המשפט כלפי מבצעי עבירות מעין אלה, עת הסתפקו בדרך-כלל בהטלת קנסות, פקעה. ומעתה והלאה – מדרג הענישה יעלה. חסד עשה המשרד להגנת הסביבה עם הנאשמים, עת נמנע מלבקש הטלת מאסר בפועל עליהם, והדבר מעיד על הגינותו ויושרתו.

מתחמי הענישה ההולמים את מעשי הנאשמים: נאשמות 1 + 2: קנס בין 200,000 ₪ ל-800,000 ₪ והתחייבות כספית כפולה; נאשמים 3 + 4: קנס הנע בין 20,000 ₪ ועד 80,000 ₪ והתחייבות כספית כפולה, וכן כאמור ממאסר מותנה ועד ל-6 חודשי מאסר שניתן לרצותם בעבודות שירות.

גזר – דין

1. הנאשמים הורשעו, לאחר ניהול משפטם ושמיעת ראיות, בביצוע העבירות הבאות:

(א) ניהול עסק בניגוד לתנאי רישיון עסק שניתן לו - עבירות על סעיפים 4, 7 ו-14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968. לגבי נאשמים 3-4 גם הפרת חובתו של נושא משרה בתאגיד לנקוט בכל האמצעים הסבירים להבטחת שמירת חוק זה – עבירה על סעיף 15(2) לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 (ריבוי עבירות).

(ב) אי הימנעות מכל פעולה המזהמת מים או עלולה לגרום לזיהום מים, במישרין או בעקיפין, מיד או לאחר זמן - עבירה על סעיפים 20 ו-20כא לחוק המים, התשי"ט – 1959. לגבי נאשמים 3-4, גם עבירה על סעיף 20 כב לאותו חוק (ריבוי עבירות);

(ג) לגבי הנאשמות 1 ו-2 - גרימת ריח חזק או בלתי סביר המפריע או עשוי להפריע לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים - עבירה על סעיפים 3 ו-11(א) לחוק מניעת מפגעים, תשכ"א-1961 (ריבוי עבירות);

(ד) לגבי הנאשמים 3-4 - הפרת חובת נושא משרה בתאגיד לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות על ידי התאגיד או על ידי עובד מעובדיו - עבירה על סעיף 11ג לחוק מניעת מפגעים, תשכ"א-1967 (ריבוי עבירות);

(ה) אי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתר לסילוק פסולת - עבירה על תקנות 3, 6, ו-12 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן-1990, יחד עם סעיפים 11(א) ו-14 לחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961. ולגבי נאשמים 3-4 גם עבירה על סעיף 11ג יחד עם סעיף 11 לחוק הנ"ל (ריבוי עבירות).

2. העובדות המבססות את האישומים, פורטו בהכרעת הדין, ולהלן אסקור את תמציתן:

(א) הנאשמת 1 עוסקת בהטמנה ובמחזור אשפה, והיא מנהלת אתר להטמנת פסולת בקיבוץ עברון; הנאשמת 2 הייתה מעורבת, לכל הפחות מחודש מאי 2014, בניהול האתר; נאשם 3 שימש כמנכ"ל הנאשמת 1 וכמנהל האתר מטעם הנאשמת 2, והנאשם 4 שימש כמנהל התפעול והאחזקה של האתר.

(ב) בתקופה שתחילתה לפחות מיום 10.3.10 ועד 8.11.10, הפעילו הנאשמים את האתר, בניגוד לתנאי רישיון העסק, ובכלל זה: היעדר תשתיות איטום כנדרש וכיסוי בלתי מספק בתא הטמנה, גלישת פסולת וקיומם של תשטיפים במקום שלא טופלו כנדרש. בעקבות חלק מההפרות הנ"ל, נשלחה לנאשמים 1 ו-3, ביום 31 במאי 2010, התראה לפי [סעיף 20כא לחוק המים](#), תשי"ט-1959 ולפי [סעיף 14 לחוק רישוי עסקים](#), תשכ"ח – 1968 וכן הזמנה לשימוע. חרף מכתב ההתראה, ביום 3.6.10 וביום 23.6.10 המשיכו הנאשמים להפעיל את האתר בניגוד לתנאי רישיון העסק, ובכלל זה: גרמו למפגעי ריח, היעדר כיסוי פסולת כנדרש ושטיפת משאיות במקום לא מאושר, ללא תשתיות איטום, היעדר תשתיות בתא ההטמנה כנדרש וקיומם של תשטיפים לא מנוקזים.

(ג) ביום 27.6.10 נערך לנאשמים 1-3 שימוע במשרד להגנת הסביבה, ובסיכומו נקבע כי הנאשם 3 יקפיד על התפעול השוטף של האתר. כמו כן, דווח כי באותו יום החל לפעול מתקן לטיפול בתשטיפים, ואף נקבע סיור לבדיקת יעילותו. על אף זאת, הנאשמים המשיכו להפעיל את האתר בניגוד לתנאי רישיון העסק, ובכלל זה: הטמנת פסולת בתא ללא תשתיות מלאות כנדרש, ליקויים בניקוז וטיפול בתשטיפים, שטיפת כלים על משטחים לא אטומים ושלא כנדרש וכיסוי פסולת שאינו מספק. כך גם המשיכו מפגעי ריח מהאתר, והימצאותם של בעלי חיים, בעיקר בעלי כנף וכלבים, שניזונו משאריות הפסולת.

(ד) ביום 27 במאי 2014 הותנו תנאים נוספים ברישיון העסק של הנאשמת 2 ושל האתר. תנאי רישיון העסק נמסרו לנאשם 3 ביום 2 ביוני 2014.

(ה) **ביום 15 בפברואר 2012**, בשעה 15:17 לערך, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

- א. רוב שטח התא הפעיל לא כוסה כלל וריח בלתי סביר הורגש בסביבות האתר, בניגוד לסעיף 5.1א לתנאי רישיון העסק.
- ב. פסולת קלה הכוללת ניילונים, קרטונים ואריזות מזון נצפתה מפוזרת מחוץ לשטח האתר, בניגוד לסעיף 5.1ד לתנאי רישיון העסק.
- ג. רוב שטח התא הפעיל לא כוסה כלל - לדברי מנהל האתר, השטח לא כוסה עקב תקלה מכאנית בכלי שתפקידו לבצע את פעולת הכיסוי. הפסולת הגלויה מושכת בעלי כנף ובעלי חיים רבים לאזור, ועלולה לגרום להעברת מזהמים ומחלות אל מחוץ לשטח האתר ולהוות מפגע סביבתי חמור בעל השלכות לבריאות הציבור

וסביבת החי, כמו כן פסולת קלה שאינה מכוסה כנדרש עפה עם הרוח ועלולה לגרום לזיהום בכל האיזור הקרוב למטמנה, בניגוד לסעיף 15.1 לתנאי רישיון העסק.

(ו) ביום 2 בנובמבר 2014 נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים :

- א. בדרך המובילה לאתר הפסולת הורגשו ריחות רעים מאוד האופייניים לאתר פסולת ביתית וככל שהתקרבו לאתר עוצמת הריח התחזקה.
- ב. מרבית הצד הצפוני של האתר אינו מכוסה ובחלקו הכיסוי נמצא רק בחלק העליון של האתר או בחלקו התחתון.
- ג. השיפועים שבהם עובדים בקצה האתר נראים תלולים מידי, מה שלא מאפשר לאדמת הכיסוי להיתפס על הפסולת.
- ד. פסולת ביתית בכמויות גדולות נמצאה מחוץ לתא קליטת הפסולת והעלתה ריח רע מאוד.
- ה. נראו שטחים נרחבים ללא כיסוי.

(ז) ביום 19 בנובמבר 2014 נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים :

- ו. נמצאו שטחים נרחבים באתר ללא כיסוי.
- ז. בצידו הצפוני של האתר, בשטח שבו מטמינים פסולת, ישנו שטח תפעולי שבו קולטים פסולת אך לצידו ישנו שטח נרחב מאוד ללא כיסוי (מזרחית) ובחלק מהאתר הכיסוי חלקי ביותר.
- ח. השטחים שבהם קולטים פסולת מרוחקים מאוד מהשטחים שלא מכוסים ונראה שמדובר בפסולת ישנה יותר, ככל שמתקרבים אליה.
- ט. ריח רע הורגש ממרחק של מאות מטרים מהאתר, וככל שמתקרבים לאתר עוצמת הריח מתגברת.

(ח) ביום 3 בדצמבר 2014, שעה 15:00 לערך, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים :

- י. כיסוי הדפנות של תא ההטמנה הנוכחי לא מספקים ואף נראו אזורים נרחבים בדפנות התא, מכיוון הכניסה לאתר, ללא כיסוי כלל, ולמרות דרישות חוזרות ונשנות של נציג המשרד להגנת הסביבה, אין שיפור במצב.
- יא. במהלך הסיור הורגש ריח חריף של פסולת אורגנית רקובה מהאתר.

(ט) ביום 26 בינואר 2015, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים :

- יב. נמצאו מספר אזורים חשופים בחזית תא ההטמנה בתחתית.
- יג. נמצאו מספר בריכות של תשטיפים בחזית תא ההטמנה הפעיל.

(י) ביום 29 בינואר 2015, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים :

- יד. כבר בדרך לאתר הורגש ריח חזק מאוד של פסולת ביתית והריח התחזק ככל שהתקרבו לאתר.

טו. מצב כיסוי הפסולת באתר נראה רע מאוד וגם בנקודות שבהן הסתיימה ההטמנה הכיסוי הינו חלקי ביותר.

(יא) ביום 9 במרץ 2015 נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

טז. תשטיפים מהאתר זרמו לעבר נחל בית העמק הסמוך.
 יז. ריח רע מאוד הורגש בסביבה, וככל שהתקרבו לאתר התחזק הריח הרע.
 יח. כמויות עצומות של נוזלים החשודים כתשטיפים נראו בוודאות במספר מוקדים במעלה האתר, כשהם זורמים מטה, ומצטרפים למאגר הגדול, שזרם דרך תעלת הניקוז לעבר נחל בית העמק.
 יט. מרבית שטח ההטמנה בצד הצפוני של האתר נמצא ללא כיסוי, וריח רע מאוד עולה מהאתר.

(יב) ביום 10 במרץ 2015, בשעה 10:30 בערך, נערך סיור נוסף באתר ובסביבתו, במהלכו ניטלו 2 דגימות מהתשטיפים שנצפו יום קודם לכן, כשהם זורמים מהאתר לעבר נחל בית העמק הסמוך. ממצאי הדגימות הראו כי התשטיפים שהוזרמו לנחל ולסביבתו הכילו מגוון גדול של חומרים כימיים, אורגנים ובקטריאליים בריכוזים גבוהים, הגורמים לשינוי בתכונותיהם של המים מבחינה כימית, ביולוגית ובקטריאלית, ולפיכך היוו מקור לזיהום מקורות מים, והכל בהתאם למפורט בטבלה שצוינה בכתב האישום.

(יג) ביום 23 במרץ 2015 בשעה 12:00 לערך, נערך סיור נוסף באתר, במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

כ. תשטיפים זרמו מגוף הפסולת אל שטחים לא אטומים, ואל תעלת ניקוז חיצונית, הזורמת אל מחוץ לשטח האתר, תוך זיהום מים עיליים ומי תהום.
 כא. במקום קיים חשש לזיהום מקורות מים ומי תהום באזור האתר, מתשטיפי האתר הנובעים מגוף הפסולת, וזורמים על גבי תאים שנסתיימה בהם ההטמנה, ולאזורים ללא תשתיות איטום מתאימות, ועל פני השטח, אל התעלה ההיקפית שמחוץ לשטח האתר.
 כב. הכיסוי במספר אזורים בתאי ההטמנה הפעילים היה מינימלי ביותר, וההטמנה התבצעה על שטח גדול, שנראה כי אינו מכוסה כלל.
 כג. בסביבת האתר הורגש ריח חזק ובלתי סביר של פסולת אורגנית.

(יד) ביום 13 באפריל 2015, בשעה 10:00 לערך, נערך סיור נוסף באתר, במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

כד. תשטיפים זרמו מגוף הפסולת אל שטחים לא אטומים לחלחול, ואל תעלת ניקוז חיצונית, הזורמת אל מחוץ לשטח האתר, תוך זיהום מים עיליים ומי תהום.
 כה. קיים חשש לזיהום מקורות מים ומי תהום באזור האתר, מתשטיפי האתר,

הנובעים מגוף הפסולת, וזרמו על גבי תאים, שנסתיימה בהן ההטמנה, ולאזורים ללא תשתיות איטום מתאימות, ועל פני השטח, אל התעלה ההיקפית שמחוץ לשטח האתר.

כו. הכיסוי במספר אזורים בתאי ההטמנה הפעילים היה מינימלי ביותר, וההטמנה התבצעה על שטח גדול, שנראה כי אינו מכוסה כלל.
 כז. בסביבת האתר הורגש ריח חזק ובלתי סביר של פסולת אורגנית.
 כח. פסולת קלה עפה מחוץ לשטח האתר, וזיהמה את האזור הקרוב לאתר.

(טו) ביום 21 באפריל 2015 נשלחה לנאשמים 1 ו-3 התראה לפי סעיף 11 לחוק למניעת מפגעים, תשכ"א – 1961, ולפי **סעיף 20כא לחוק המים**, תשי"ט – 1959, וכן לפי **סעיף 14 לחוק רישוי עסקים**, תשכ"ח-1968.

(טז) ביום 16 ביוני 2015, בשעה 17:30 לערך, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

כט. כבר במרחק גדול מהאתר הורגש באויר ריח אופייני לאתר פסולת, וככל שהתקרבו לאתר, התגברה מאוד עוצמת הריח, כך שלא היה ספק שמוקד הריח הרע היה מהאתר.
 ל. בצידו הצפוני של האתר, מול שער הכניסה, נראה למרחוק ששטחים עצומים אינם מכוסים כלל, וזאת בניגוד להנחיות הקבועות בחוק.
 לא. בחלקים אחרים, בעיקר באזורים המזרחיים, היה כיסוי חלקי בלבד.
 לב. השיפועים במדרונות היו חדים מדי, כך שלא התאפשר כיסוי ראוי.
 לג. בסמוך לכניסה הייתה בריכת תשטיפים, אשר העלתה צחנה עזה ביותר, וסביבת פסולת ביתית הייתה גלויה וללא כיסוי.

(יז) ביום 7 באוקטובר 2015, במהלך סיור שנערך באתר ובסביבתו בשעה 10:15 לערך, הורגש במקום מפגע ריח חזק מאוד ולא נעים של אשפה, אשר נטען כי גרם לבחילה לנציג המשרד להגנת הסביבה שביקר במקום.

(יח) ביום 8 באוקטובר 2015, במהלך סיור שנערך באתר ובסביבתו, בין השעות 14:20 ל-14:50 לערך, הורגשו במקום מפגעי ריח חזקים מאוד ולא נעימים, של אשפה, אשר נטען כי גרמו לבחילה לנציג המשרד להגנת הסביבה שביקר במקום.

(יט) ביום 9 בדצמבר 2015, בשעה 12:00 לערך, נערך סיור נוסף באתר במהלכו נמצאו הממצאים הבאים:

לד. בריכת התשטיפים הייתה די ריקה, התשטיפים היו מאווררים, ולא הורגש ריח מהבריכה.
 לה. ממתקן הגנרטור ליצור חשמל הורגש ריח חזק של ביוגז.
 לו. בסיוור על גוף הפסולת נצפו בריכות תשטיפים גדולות.
 לז. שטח הפסולת החשופה במהלך יום העבודה היה גדול מאוד ונערם לגובה רב.

(כ) ביום 15 בדצמבר 2015, בשעה 19:00 לערך, נערך סיור נוסף באתר, במהלכו נמצאה שכבת פסולת נרחבת, אשר לא כוסתה בסיום יום העבודה, כנדרש בסעיף 6 לתקנות מניעת מפגעים (מניעת זיהום אוויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן-1990 ובתנאי רישיון העסק של האתר.

3. ביום 16.12.19 טענו ב"כ הצדדים לעונש, ובמסגרת הטיעונים, כל צד הביא עד מטעמו – מטעם המאשימה הובאה הגב' מירה עופר - מרכזת ענף פסולת מוצקה במשרד להגנת הסביבה במחוז צפון, ומטעם ההגנה העיד מר נחמן שגב - חבר קיבוץ עברון ויו"ר הדירקטוריון של הנאשמת 1 מסוף שנת 2017. במהלך טיעוני ב"כ הצדדים לעונש, הוגשו המוצגים הבאים: מטעם המאשימה הוגשו 9 מוצגים, שסומנו ת/56-ת/64, ומטעם ההגנה הוגשו 4 מוצגים, שסומנו נ/19-נ/22.

4. עדות גב' מירה עופר: באמצעותה הוגש דו"ח סיור מיום 30.10.19, שסומן ת/56, וסיכום פגישה עם מנכ"ל המטמנה, מר אבי אובנטל, מיום 13.11.19, שסומן ת/57. כך הסבירה העדה בנוגע לסיור שנערך וממצאיו (פרוטוקול מיום 16.12.19 מעמ' 181 שורה 22 עד עמ' 182 שורה 2):

"בעצם בסיכום סיור מיום 30.10.19 נראו ממצאים ניכרים של פסולת שלא מכוסה כנדרש בתא ד/2. בעצם ראינו בשטח פסולת גלויה, אין עדות של קרקע. דברים שיכולים לגרום למפגע של ריחות, התעופפות של פסולת. ליקוי שני – מד מפלס שמודד את כמות התשטיפים, המיץ של הפסולת שזורם ומגיע לקרקע. מד המפלסים בעצם לא עובד. אלו שני הליקויים העיקריים שמתייחסים לדברים שחזרו על עצמם. סיכום הפגישה זה בעקבות דוח הליקויים ששלחתי לאבי אובנטל, מנהל של המטמנה, קבענו פגישה כדי לדבר על הליקויים ולבצע סיור נוסף. בסיכום הוא הסביר ולקח אותנו להראות שנושא הכיסוי בוצע, הם ניקו וסידרו את הדברים. מד התשטיפים עדיין לא תוקן, נאמר לנו שהוא יתוקן. זה מגיע לעומק עמוק מאוד בגוף הפסולת וכנראה זה נפגע, זה מה שהוא הציג, לא מדובר בתיקון פשוט"

בנוגע לטענה שמקור הריחות הוא בפרות שבסביבה, אמרה העדה (עמ' 182 שורות 4-6):

"זה לא הריח כמו זבל של פרות. אנו מקבלים הרבה תלונות מתושבי האזור, בעיקר נהריה, של ריחות. באותו ביקור לא הרחנו ריח. בסיכום ישיבה הצגנו בפניו שיש תלונות רבות והוא הציג בפנינו שהמקור כנראה הוא מזיבול של חקלאים שהניחו את הזבל באיזור"

בחקירתה הנגדית נשאלה וענתה (עמ' 182 שורות 19-25):

"ש. ... האם הראו לכם ראיות שיש שם זבל של פרות?"

ת. אבי הציג תמונה אבל איני יכולה לומר באיזה שטח זה נמצא, האם בתוך האתר, או בסמוך לו. המיקום בעייתי.
 ש. באתם לראות את הזבל בעצמם?
 ת. לא, באנו לעשות פיקוח כללי באתר.
 ש. אז יכול להיות שכן מדובר בזבל של פרות.
 ת. יכול להיות

באמצעות העדה הוגשו ע"י ההגנה מכתבים עם תמונות ששלח מנכ"ל המטמנה, מר אבי אובנטל - התכתבות מיום 23.10.19 סומנה נ/19, והתכתבות מיום 15.12.19 סומנה נ/20.

בסוף חקירתה הנגדית נשאלה העדה ע"י הסנגור "האם את מסכימה באופן כללי ששיתוף הפעולה של המטמנה והמנכ"ל, קיום סיורים, שיתוף פעולה עם הפיקוח, הוא תקין וחיובי?", והשיבה "כן, מסכימה". (מעמ' 182 שורה 32 עד עמ' 183 שורה 1).

5. עדות מר נחמן שגב – לדבריו, המטמנה נמצאת בשטח של קיבוץ עברון ומרוחקת מהתושבים כ- 600 מטר. עוד נאמר, שהמטמנה נותנת שירותים למיליון תושבים בגליל המערבי, נפח ההטמנה היומי הוא 1,500 טון, וכי בחודש ספטמבר 2016 נפתחה מטמנה חדשה ומודרנית, והיא עומדת בכל תנאי האכיפה המחמירים. עוד נטען, שהמטמנה הישנה, שפעלה עד שנת 2015, נסגרה, והשטח עובר תהליך של שיקום, והדבר אושר ע"י המשרד להגנת הסביבה.

לדברי העד, במטמנה החדשה הושקעו כ- 40 מיליון שקלים, וכך פירט (מעמ' 185 שורה עד עמ' 186 שורה 7):

"הוקמה מטמנה חדשה, עם 5 תאים. השקעה בתא ראשון 15 מיליון ₪ ובתא שני 12 מיליון ₪ וכך יהיה בתאים הבאים. נעשתה עבודת שיקום במטמנה הישנה בעלות של 6 מיליון ₪ והסטנדרטים יותר גבוהים. הוקמה תשתית חדשה לאיסוף גז. בעבר היו בארות אופקיות. צינורות איסוף אנכיות שתפקידן לאסוף גז גם מהתא הפעיל ולהוציא את מפגעי הריח ודליפת הגז החוצה. מתקן חדש לתשטיפים בעלות 6.5 מיליון ₪, הוא עכשיו בהקמה ויחל לעבוד באפריל הקרוב וכפיל את כמות התשטיפים. בעיות של הובלה היו יכולות לגרום לזיהום. בשיתוף חב הטבע והגנים והמשרד לאיכות הסביבה השקענו בגדר על מנת למנוע כניסת תנים פנימה. הסתיים תכנון וקבלת היתר בשטחים במטמנת עברון. אם נגיע להסכמה עם המשרד להגנת הסביבה נקים את המפעל הזה שממייין בין פסולת אורגנית לבין חומרי מחזור ושאריות מיון שהולכות להטמנה. כל הפעולות נעשו כדי לשדרג את הפעילות במטמנה, ולהערכתי זה אכן שיפר את פעילות המטמנה. ..."

בחקירתו הנגדית נשאל בנוגע לאתר החדש והישן (עמ' 187 שורות 14-32):

"ש. מה זו מטמנה, אלו תאים שלאט לאט מתמלאים בפסולת שטומנים אותה בתאים האלה, עד שיש גמר פסולת של התא ועוברים לתא חדש.
 ת. זה לא מדויק. הבסיס של כל מטמנה זה בסיס תכנוני. לכל בסיס תכנוני יש תב"ע נפרדת. נכון שלמטמנה חדשה יש דרישה שתהיה צמודה דופן למטמנה ישנה ואז רמת הזיהום תישאר באותו אזור. אבל

להגיד שמטמנה שהחלה בשנת 1970 נמשכת עד היום כמטמנה אחת,
זה מופרך.

...

ש. המטמנה שלכם היא על פי התמא שבאזור?

ת. נכון. תמא 16/4.

ש. אז בעצם המטמנה שהייתה בתבע קודמת התמלאה וסיימה את

תפקודה כמטמנה? ואז היא עוברת לשיקום?

ת. גם התכנונים המשפטיים.

ש. ועכשיו זזים לתבע באזור חדש, תאים חדשים וממשיכים להטמין?

ת. נכון.

ש. אז המטמנה החדשה זה קצת ואתה רוצה שנחשוב כאילו כל

הסיפורים והתחלואות שייכות למטמנה הישנה?

ת. עד ספטמבר 2016 זו המטמנה הישנה, ומה שקורה לאחר מכן זו

המטמנה החדשה. מה שהיה לפני היה לפני, ומה שאחרי אחרי.

הטיעון שלי שאחרי זה המצב יותר טוב"

בנוגע לנאשם 4 סיפר העד, שהוא מכיר אותו משנת 1997, כשהצטרף לקיבוץ. לדבריו, נאשם זה נולד עם שסע פתוח בפה, שהגיע עד לאוזן בילדותו, וכתוצאה מכך הוא עבר תהליך שיקומי ארוך מאוד, שבסיומו, התגייס לצבא לחיל האוויר, שירת 3 שנים מלאות, ושמע ממנו שקיבל פעמיים תעודות הצטיינות. עוד סיפר על הנאשם 4, כי בשנותיו הראשונות בקיבוץ הוא עבד כמכונאי במוסך ולאחר מכן הצטרף לצוות המטמנה, ועסק בתחזוקה, אחזקה ותיקון מכונות. לטענת העד, אמנם לנאשם 4 יש תואר של מנהל תפעול, אך בפועל שימש כמנהל תחזוקה של המטמנה. פרטים אישיים נוספים שהעלה העד בנוגע לנאשם 4 היו, שלפני מספר חודשים עבר ניתוח לשיקום השמיעה, ולפני 5 שנים התגלה אצל אשתו סרטן השד, בגינו עברה משך 5 שנים טיפולים קשים, ובמשך כל תקופה זו הוא טיפל בה, ובבדיקות האחרונות היא נמצאה נקייה. עוד הוסיף כי יש לו 3 ילדים. בסוף דבריו אמר (עמ' 186 שורות 20-17):

"בקשתי כיו"ר חברת הניהול, אם אפשר למצוא נסיבות מקלות ביחס לאבירם שלמה ולשחרר אותו מכתב האישום. אני מציע תוספת לקנס של 100,000 ₪ ולשחרר אותו. במידה ולא ניתן יהיה לשחרר אותו מהעונש. להיות נורמטיבי ואדם מן השורה, ולתת לו כתם פלילי, זה לא מתאים מבחינת הוגנות בסיסית"

טיעוני ב"כ המאשימה לעונש

6. ב"כ המאשימה הגיש מסמכים בעניין הנאשמים, בהתאם לפירוט זה: כתב אישום בת.פ. 1987/06 – סומן ת/58; פרוטוקול דיון – ת/59; התחייבויות כספיות של נאשמת 1 בסך כולל של 310,000 ₪ - סומנו ת/60; התחייבות כספית בסך 20,000 ₪ של הנאשם 3 – סומנה ת/61; הודעת דוברות – סומנה ת/62; מסמכים בעניין החלטת ביהמ"ש המחוזי במסגרת עתירה מנהלית 16061-02-19 – סומנו ת/63; היתר בניה של נאשמת 1 להקים מתקן תשטיפים חדש – סומן ת/64.

7. ב"כ המאשימה הדגיש, שהנאשמים ביצעו את העבירות על פני תקופה של 5 שנים, וכי האינטרס הציבורי מחייב ענישה מחמירה והולמת, הן במישור העונשי המידי, והן במישור הצופה את פני העתיד, הן בהרתעת היחיד, והן בהרתעת הרבים. ב"כ המאשימה הוסיף וטען,

כי הנאשמים הורשעו בעבירות ניהול עסק בניגוד לתנאי רישיון, אי הימנעות מכל פעולה מזהמת מים ו/או העלולה לגרום לזיהום מים. לדבריו, מדובר על נחל בית העמק וכן על מי תהום - זיהומים שהוכחו בפועל, כדבריו, כאשר ב"כ הנאשמים חלק על טיעון זה, באומר שמרשיו הורשעו בפוטנציאל לזיהום, ולא בזיהום בפועל. עוד נטען, שהנאשמים הורשעו בגרימת ריח חזק ובלתי סביר, ונאשמים 3-4 הורשעו בעבירות של הפרת חובת הפיקוח. לטענתו, בולטת מעל כולן עבירת המים החמורה, שגם המחוקק מייחס לה חומרה יתירה, במיוחד כשמדובר על מי תהום, ולא רק על נחל בית העמק.

8. ב"כ המאשימה התייחס, בין היתר, למספר היבטים בטיעונו לעונש: לתקופה של 5 שנים במהלכה בוצעו העבירות, לכך שלפחות 14 מועדים לא עמדו בביקורות שנערכו להם, לערכים החברתיים שנפגעו ומידת הפגיעה בהם, ובעניין זה הפנה לפסיקת בית המשפט העליון, כגון לתיק [רע"פ 669/10](#) **דדון חזי וציון נ' מדינת ישראל**, [פורסם בנבו] שם קבע הנשיא ברק:

"האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא מושפע ממנה. הקרקע, המים, האוויר, הם היסודות לקיום האנושי. במסגרתם "מנהלים הפרט והחברה את כל מעגל חייהם" ... הם בסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איכות החיים נקבעת על פי איכות הסביבה. אם לא נשמור על הסביבה, הסביבה לא תשמור עלינו. מכאן החשיבות הרבה - לכל פרט ופרט ולחברה ככלל - בשמירה על איכותה של הסביבה בה מתנהלים חיינו.

ב"כ המאשימה הוסיף וטען, שמאחר ומדובר בעבירות כלכליות, יש להחמיר בגובה הקנסות שיוטלו על הנאשמים, והפנה למגמת ההחמרה בפסיקת בתי המשפט.

9. בנוגע למדיניות הענישה הנהוגה, הפנה ב"כ המאשימה למספר פסקי דין, וביניהם:

ת"פ 10-07-45327 מדינת ישראל נ' שרון שי (שלום כפר סבא) [פורסם בנבו] – הנאשמים הורשעו, לאחר שמיעת ראיות, בעבירות של הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, אי נקיטת אמצעים דרושים למניעת בעירה וכיבוי בעירה וגרימת זיהום אויר וריח בלתי סבירים. **לנאשמת 1** זיהום מים **ולנאשם 2** זיהום מים, הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין, אי נקיטת אמצעים דרושים למניעת בעירה וכיבוי בעירה וגרימת זיהום אויר וריח בלתי סבירים והפרעה לבעל סמכות. ב"כ המאשימה ציין כי לא הוכח זיהום בפועל. לגבי נושא המשרה- בין היתר, נקבע מתחם של תקופת מאסר לריצוי בעבודות שירות, לצד מאסר מותנה. על הנאשמת 1 נגזר קנס ע"ס 275,000 ₪ והתחייבות ע"ס 500,000 ₪ להימנע במשך שנה מהעבירות בהן הורשעה. על הנאשם 2 נגזר מאסר מותנה בן 5 חודשים, קנס ע"ס 145,000 ₪ והתחייבות ע"ס 250,000 ₪.

ע"פ 10594-07-14 ארזים נ' המשרד להגנת הסביבה (מחוזי מרכז-לוד) [פורסם בנבו] – ערעור על פסק דינו של בית משפט השלום בראשלי"צ (השופט היימן), במסגרתו, הורשעו המערערים, לאחר שמיעת ראיות, בביצוע עבירות של עיסוק ללא רישיון על פי [חוק רישוי](#)

עסקים וצו רישוי עסקים, ע"י ניהול תחנת מעבר, איסוף פסולת והובלתה לאתר לסילוק פסולת יבשה; הפעלת תחנת מעבר ללא התשתיות והדרישות הקבועות בחוק וב**תקנות רישוי עסקים (תחנת מעבר לפסולת)**; איסור לכלוך והשלכת פסולת בניין ברשות הרבים, עבירה על **חוק שמירת הניקיון**. ב"כ המאשימה ציין כי המדובר בתיק שאין בו עבירות מים, ולטענתו, הוא פחות חמור מהתיק שבפנינו - **הערעור התקבל באופן חלקי כדלקמן: בהסכמה, תחת הרשעת המערערים בעבירה של עיסוק ללא רישיון על ידי ניהול תחנת מעבר, הם הורשעו בניסיון לעבור עבירה כזו, וזכו מהעבירה של הפעלת תחנת מעבר ללא התשתיות והדרישות הקבועות בחוק; עונש המאסר בפועל בכליאה שהוטל על המערער 4 יעמוד על 60 יום בלבד; רכיב הקנס על כל אחת מהמערערות (החברות) 1 ו-2 יעמוד על סך 300,000 ₪ ורכיב הקנס שהוטל על כל אחד מהמערערים יעמוד על סך 200,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו.**

ת"פ 7108-01-11 מדינת ישראל נ' קומפוסט מפרץ והגליל המערבי בעמ (שלום חיפה) [פורסם בנבו] - הנאשמת 1, שהינה חברה פרטית, המצויה בבעלותן של 8 רשויות מקומיות, הורשעה, על פי הודאתה, בשורה של עבירות על דיני איכות הסביבה. מדובר בתחנת מעבר למיון פסולת ביתית וגזם שעסקה בייצור קומפוסט בסמוך ל-50 קידוחי מי תהום. נטען כי בשנים 2004-2007 הופעלה התחנה באופן לקוי, בניגוד לדרישות הדין וגרמה למפגעי ריח וחשש לגרימת זיהום מקורות מים, לכן בחודש 12/2007 הוצא צו הפסקה מנהלי, שבוטל במהלך חודש 3/2008 לאור התחייבות הנאשמת לתקן את הליקויים. חרף התחייבותה, היא המשיכה להפעיל את תחנת המעבר 23 חודשים באופן לקוי ובניגוד לדרישות הדין – לא פינתה פסולת במועד, הפעילה את התחנה ללא שהותקנו בה תשתיות נדרשות, גרמה למפגעי ריח וכן ביצעה פעולות שהיו עלולות לזהם מים. כתב האישום תיאר ביקורות רבות שנערכו בתחנה במהלך השנים 2008-2010, בהן נתגלו ליקויים רבים, ביניהם זרימת תשטיפים על קרקע שאינה אטומה, היעדר ניקוז, פסולת שלא סולקה במועד, ריחות ועוד. **הנאשמת הורשעה בעבירות הבאות: ביצוע פעולה המזהמת או עלולה לגרום לזיהום מים (במשך 700 ימים); איסור לכלוך והשלכת פסולת ברשות הרבים (15 מקרים); הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין (משך 700 ימים).** ב"כ המאשימה ציין כי המדובר בתיק שלא היה בו זיהום בפועל, אלא רק פוטנציאל לזיהום, ובנוסף טען כי דובר על תקופה של שנתיים, ולא 5 שנים. **בית המשפט כיבד את הסדר הטעון והשית על הנאשמת קנס בסכום 240,000 ₪ והתחייבות על סך 50,000 ₪.**

ת"פ 17334-11-10 מדינת ישראל נ' דור וצורי בע"מ (שלום תל אביב-יפו) [פורסם בנבו] – הנאשמת 1 (החברה) והנאשם 2 הורשעו בעיסוק ללא רישיון או היתר זמני; הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות הקבועות בדין; הפעלת תחנת מעבר בניגוד לדרישות הקבועות בדין; הנאשמת 1 הורשעה גם בגרימת זיהום אוויר חזק ובלתי סביר, ואילו הנאשם 2, מנהלה של החברה, הורשעה בגין אותו זיהום אוויר בעבירה של הפרת אחריות נושא משרה בתאגיד. ב"כ המאשימה ציין כי אין עבירה של מים. הנאשמים צירפו תיק פלילי נוסף, וכך הורשעו בעבירות נוספות. **על הנאשמת הוטל קנס בסך של 500,000 ₪**

ועל הנאשם 2 הושת קנס בסך של 200,000 ₪ ומאסר בפועל בן 60 ימים, כאשר מדובר בנאשם חולה לב, במצב בריאותי קשה, שלא עמד בחו"ד הממונה כדי להיות כשיר לביצוע עבודות שירות, ומאסר על תנאי. בערעור לא התערב בית המשפט בגובה הקנסות, אך המיר את מאסרו של הנאשם כך שירוצה בעבודות שירות.

10. בנוגע למתחם העונש ההולם את מעשי הנאשמים: ב"כ המאשימה טען, כי בנוגע לנאשמות 1-2, המתחם הוא קנס הנע בין 300,000 עד 1,000,000 ₪, ובנוגע לנאשמים 3-4 – קנס הנע בין 150,000 ₪ עד 400,000 ₪, וכן עונש הנע בין מאסר מותנה של 3 חודשים, ועד מאסר בפועל למשך 6 חודשים, וכן לכל הנאשמים – התחייבויות כספיות.

11. בנוגע לעונש בתוך המתחם, התייחס ב"כ המאשימה להליכים המנהליים שננקטו כנגד הנאשמים, להתראות, לשימועים, לסיורים הרבים, וכן לעברם הפלילי של הנאשמים 1 ו-3, הכולל הרשעה בעבירה דומה. עוד נטען בנוגע להתחייבויות הכספיות שהוטלו בעבר על שני הנאשמים הנ"ל, שעל אף שמדובר בהתחייבויות בסכום של כ- 310,000 ₪ לנאשמת 1, והתחייבות נוספת של נאשם 3, שהוא מנוע מלבקש את הפעלתם, עדיין לא היה בהתחייבויות אלו כדי להרתיע את הנאשמים מלשוב ולבצע עבירות דומות.

12. בסוף טיעונו עתר ב"כ המאשימה להשית על הנאשמים את העונשים הבאים:

נאשמת 1	– קנס בסך 750,000 ₪ והתחייבות כספית כפולה.
נאשמת 2	– קנס בסך 400,000 ₪ והתחייבות כספית כפולה.
נאשם 3	– קנס בסך 150,000 ₪, התחייבות כספית כפולה, מאסר מותנה למשך 6 חודשים - ב"כ המאשימה ציין, שהוא נמנע מלעתור להטלת מאסר בפועל על נאשם זה, גם לא בעבודות שירות, בין היתר מפאת גילו.
נאשם 4	– קנס בסך 150,000 ₪, התחייבות כספית, מאסר מותנה.

טיעוני ב"כ הנאשמים לעונש

13. ב"כ הנאשמים טען, שכל הפסיקה אליה התייחס ב"כ המאשימה דנה באתרי פסולת פיראטיים, על כן מדובר בנסיבות מחמירות יותר לעומת הנאשמים שבפנינו, כדבריו, והוסיף שכאן מדובר במטמנה מורשית, הפועלת עשרות שנים, עם השקעות עתק בתשתיות, זאת להבדיל מאתר פיראטי, המכניס רווחים לבעליו ללא השקעה בהכנות, בתשתיות, במידע מחו"ל, תב"ע, ועוד.

14. ב"כ הנאשמים הוסיף וטען, כי הפסיקה אליה הפנה ב"כ המאשימה, שעניינה אתרי פסולת פיראטיים, לא מבססת את מתחם העונש שנטען על ידו, והפנה ל- [ע"פ 44783-10-10](#) **18 איבגי נ' המשרד להגנת הסביבה (מחוזי ב"ש)** [פורסם בבנו] – שם דובר על ניהול

תחנת מעבר ללא רישיון למשך שנתיים, ולאחר ניהול הוכחות, הורשע הנאשם 1 בעבירות של עיסוק ללא רישיון או היתר זמני, הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות והדרישות הקבועות בדין וכן ב-3 עבירות של השלכת פסולת ולכלוך רשות הרבים. הנאשם 2 הורשע ב-2 השלכות של פסולת באתר ממשאית. הערעור נסוב, בין היתר, על היחס הנכון בין עונשו של מי שניהל עסק ללא רישיון, לבין שכיר שביצע פעולות אסורות מזדמנות עבור העסק. ב"כ הנאשמים טען כי בית המשפט קבע מתחם ענישה בנוגע לנאשם 1, שהוא קנס הנע בין 60,000 ועד 120,000 ₪, ובסופו של יום הטיל עליו שלושה חודשי מאסר על תנאי, קנס בסך 100,000 והתחייבות כספית בסך 200,000. לגבי נאשם 2 - נקבע מתחם של קנס הנע בין 20,000 ₪ ועד 40,000 ₪ ובסופו של יום הוטל עליו קנס בסך 20,000 ₪, שלושה חודשי מאסר על תנאי, ושלושה חודשי פסילה על תנאי של רישיון הנהיגה. בית המשפט של הערעור קבע כי בנסיבות תיק זה, העבירה העיקרית היא עבירת ניהול תחנת מעבר ללא רישיון וכי המקרים הפרטניים של שפיכת הפסולת באתר, אינן אלא פעולות פרטניות ומקומיות, חמורות לכשעצמן, אך אין הן אלא ביטוי לנזק הרב הנובע מהעבירה העיקרית, ומשכך מתחם העונש לעבירה כזו, למשך תקופה כזו, מתחיל במאסר בעבודות שירות ונגמר במאסר מאחורי סורג ובריח. מאחר והמאשימה לא הגישה ערעור – לא הוחמר עונש הנאשם 1. הסנגור התייחס גם לנאשם נוסף, שבהיותו שכיר, הקלו בעונשו והסתפקו בקנס בסך 14,000 ₪.

15. ב"כ הנאשמים התנגד, כאמור, לטיעון ב"כ המאשימה בנוגע לזיהום מים, מאחר ובהכרעת הדין אין הרשעה בעבירה זו, אלא רק בחשש לזיהום מים. הסנגור הוסיף וטען, שמדובר בתיק של ליקויים בתפעול השוטף של המטמנה, וכי מדובר בכיסוי לא מספיק, בתקופת חורף בה ירדו באותם ימים גשמים בכמויות גדולות. לדבריו, מדובר באירועים של גלישת תשטיפים בתקופה של חורף, ובנוגע להרשעה משנת 2007 – נטען שמדובר בהרשעה שהתיישנה.

16. בנוגע להפקת הלקחים והאחריות, הפנה ב"כ הנאשמים לעדותו של מר נחמן שגב, ממנה עולה, שהמטמנה אליה מתייחס כתב האישום, עברה תהליך של סגירה, כך שבמידה רבה, כתב האישום מתייחס לפעילות שכבר חלפה מן העולם, כדבריו, אך בצמוד לאותה מטמנה, הוקמה מטמנה חדשה, השייכת לאותם גופים, עם רישיון עסק אחר וחדש, והתנאים שנדרשו היו יותר מפורטים והרגולציה יותר מכבידה, בה הם השקיעו 40 מיליון ₪ כדי לקבל את הקרקע בשטח 250 דונם, והוקמה מטמנה חדשה על פי תב"ע חדשה. ב"כ הנאשמים טען עוד, כי מדבריה של עדת התביעה, שהעידה לעניין העונש, עולה, שהמטמנה עובדת בצורה טובה ומשתפת פעולה, ושהיא עובדת בהתאם לסטנדרטים הכי גבוהים, ונחשבת לטובה בארץ מבחינת תפעול, רגולציה והשקעה בתשתיות.

17. בנוגע לריחות נטען, שמטמנה זה הר של זבל, על כן ברור שיהיו ריחות.

18. ביחס למתחם הענישה ציין ב"כ הנאשמים, כי הנאשמות 1 ו-2 הואשמו ביחד ולחוד, וכי אין אבחנה ביניהן, לא בכתב האישום ולא בהכרעת הדין, על כן מדובר, לטענתו, בגוף אחד, עליו יש להטיל עונש אחד, ולא עונש נפרד לכל אחת מהן. הסנגור הוסיף וטען, שאין מדובר בעבירות שתוכננו ע"י עבריינים, אלא באנשים נורמטיביים ושומרי חוק, העובדים בצורה קשה בקיבוץ.

19. הסנגור הפנה לפסקי דין, ובין היתר הפנה לפסיקה הבאה:

ע"פ 10261-08-17- שמן תעשיות [פורסם בנבו] – הנאשמים הואשמו והודו בניחול עסק בניגוד לתנאי רישיון העסק שניתן לו, לגבי חברת שמן- גרימת ריח חזק ובלתי סביר ולגבי נושאי המשרה – הפרת חובת נושא המשרה בתאגיד לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי **החוק למניעת מפגעים**. לטענת ב"כ הנאשמים, בעניין זה הנסיבות היו חמורות יותר - היו להם 4 שימועים והוצא צו הפסקה מינהלי, בעוד שבענייננו, צו כזה לא הוצא. בית המשפט המחוזי קבע שמדובר בעבריינות סדרתית עם 3 עבירות קודמות, וקבע מתחם של קנס הנע בין 200,000 ₪ ל- 600,000 ₪ ושינה את הקנס ל-400,000 ₪, בנוסף על הפעלת ההתחייבות הקודמת, כך שהתשלום הכולל עמד על סך של 630,000 ש"ח. בנוגע לנושאי המשרה – בית המשפט המחוזי הרשיעם אותם, החזיר לבית משפט שלום לגזירת העונש, וזה קבע מתחם של קנס הנע בין 5,000 לבין 15,000 ₪ ונגזרו 10,000 ₪ לנושא המשרה.

ע"פ 1003-09-17 דור כימיקלים [פורסם בנבו] – התיק נוהל תחילה, אך בהמשכו הודו הנאשמים בכתב אישום מתוקן, אשר ייחס לחברה עבירת זיהום מים, השלכת פסולת וחומר מסוכן ברשות הרבים והזרמת פסולת לים. לנושאי המשרה יוחסה עבירת זיהום מים ועבירות של הפרת חובת פיקוח של נושא משרה בתאגיד. בבית משפט השלום נקבע ביחס לחברה מתחם של קנס הנע בין 100,000 ₪ ל- 200,000 ₪ והושת קנס של 150,000 ₪. בערעור נקבע מתחם של בין 100,000 ₪ ל-300,000 ₪ אך בכל זאת הותיר את הקנס ללא שינוי, ובנוגע לנושאי המשרה – הם הורשעו, והתיק הוחזר לבית משפט השלום לקביעת עונשיהם.

ע"פ 8971-15-15 כלבו חצי חניס [פורסם בנבו] – הנאשמים הורשעו בבית משפט השלום בעבירות של זיהום מים ולכלוך רשות הרבים. בשלום הושת על החברה קנס בסך 300,000 ₪, על נושא המשרה קנס בסך 35,000 ₪ וקנסות נמוכים יותר על מעורבים נוספים ועל החברה הנוספת קנס בסך 200,000 ש"ח. בערעור במחוזי הקנס הופחת ל 230,000 ₪ ובנוגע לחברה הנוספת הקנס שלה הופחת ל- 130,000 ₪.

ת"פ 1242-02 מועצה מקומית בית דגן [פורסם בנבו] – על פי כתב האישום ב-12 תאריכים שונים הוגלשו שפכים לא מטופלים אל נחל שפירים ואל יובל נחל הירקון-איילון תוך יצירת מפגעי ריח ויתושים ותוך סיכון הנחל וסיכון מי התהום. הנאשמת 1 חזרה בה מכפירתה במהלך שמיעת הראיות, הודתה והורשעה בביצוע עבירות על **חוק המים** וכן

בעבירות על חוק שמירת הניקיון, והוטל עליה קנס בסך של 200,000 ₪ והתחייבות כספית על סך 300,000 ₪.

20. הסנגור התייחס לנסיבותיהם האישיות של הנאשמים 3 ו- 4 :

הנאשם 3 - נטען, שהוא חי מקצבת קבוץ והוגש מסמך שסומן נ/22, והוסיף שמדובר בפנסיונר, בן 74, נשוי, אב ל 5 ילדים וסב ל-12 נכדים, ללא עבר פלילי, והיה 22 שנים מנהל המטמנה. במסגרת תפקידיו במטמנה, היה הראשון בארץ שהחזיק מתקן שלוקח את הגז, שורף אותו ומוציא חשמל. הזבל במטמנה מתפרק ונוצר גז, והריח נובע מאותם גזים מתפרקים. עוד ציין שהנאשם 3 ואשתו אימצו ילד בן 11, גידלו אותם כבנם, ולפני שנה חגגו בת מצווה בקיבוץ לבת של הבן המאומץ. עוד ציין כי הנאשם 3 מתנדב מאז שפרש בעמותת "דרך להחלמה" שדואגת להסעת ילדים פלסטינאים לטיפולים בבי"ח רמב"ם, וכי הוא נוסע פעמיים בשבוע למעברי הגבול.

הנאשם 4 – **ביקש לבטל את הרשעתו**, אך למעשה, לא נטען כל טיעון שיש בו כדי לברר אם נאשם זה עומד בכללים שנקבעו בפסיקה לביטול הרשעה, על כן, ומאחר ולא שוכנעתי שנאשם זה מקיים את התנאים לביטול הרשעתו, אני דוחה כבר בשלב זה של הכרעת הדין את בקשת הסנגור, שהייתה כללית ובלתי מבוססת.

בנוגע לנסיבותיו האישיות של נאשם 4 נטען, שהוא בגיל 54 שנים, מתגורר בקיבוץ, נשוי ואב ל-3 בנות, בנות 15,17 ובת נוספת שסיימה שירות צבאי, כולן גרות עם ההורים ותלויות בהם. ב"כ הנאשמים הפנה לעדותו של מר נחמן שגב, בעניין מחלתה של אשתו של הנאשם 4 וציין שהמחלה גרמה לחרדות אצל הבנות, שעוברות טיפול פסיכותרפיוטי, והוסיף כי ההליך הפלילי גורם בביתו של הנאשם 3 להרבה מתח וחששות, גם לעתיד הכלכלי כתוצאה מההרשעה מכיוון שהנאשם 3 הוא מפרנס יחיד והוא עדיין עובד במטמנה. ב"כ הנאשמים הדגיש כי הקיבוץ עובר הפרטה ואין וודאות ובטחון בעבודה. עוד ציין כי מצבם הכלכלי בעייתי לאור ההוצאות על הטיפולים של אשתו, אין החזר על כל ההוצאות, כך שבסוף החודש לא נשארים להם "עודפים". עוד ציין את שירותו הצבאי.

21. **הסנגור טען כי מתחם העונש ההולם את מעשי הנאשם הוא:**

בנוגע לנאשמות 1-2: קנס בנוגע לשתייהן יחד, בסכום הנע בין 100,000 ₪ ועד 300,000 ₪.

בנוגע לנאשמים 3-4: קנס הנע בין 10,000 ₪ ועד 40,000 ₪.

22. **הסנגור ביקש לקבוע את העונש בתוך המתחמים שנטענו על ידו כלדקמן:**

בנוגע לנאשמות 1 ו 2: קנס בסך של 150,000 ₪ לשתייהן ביחד.

בנוגע לנאשם 3: קנס בסך 25,000 ₪.

בנוגע לנאשם 4: קנס בסך 10,000 ₪.

23. **מילתו האחרונה של הנאשם 3:** במילתו האחרונה בחר הנאשם 3 לדבר בזכות הנאשם 4 – לדבריו, בתקופה הרלבנטית לא הייתה לנאשם 4 כל זכות לקבל החלטות, וכל שעשה היה לקיים את הוראות הנאשם 3, על כן ביקש שלא לחייבו בכלום, והוסיף ואמר (עמ' 202 שורות 33-30):

"אם הייתי במקום אבירם, אחרי פסה"ד פה, הייתי מתפטר מהעבודה. הוא לא יוכל להרשות לעצמו להמשיך לעבוד במקום עבודה כזה שבעוד שנה שנתיים אם יקרה משהו חלילה, הוא יועמד לדין מחדש, ויקבל את מה שאני אמור לקבל, ואח"כ להגיע לבית סוהר בגלל דבר כזה, על משהו שהוא בכלל לא היה אחראי ולא היה לו שיקול דעת באותו עניין"

על עצמו סיפר הנאשם 3, שהוא גר בקיבוץ, יש לו 5 ילדים, כאשר מתוכם 4 ילדים ו-10 נכדים גרים בקיבוץ. לדבריו, הוא אכפתי בעניין שמירה על ניקיון המים והאוויר, וכי במשך 20 שנים ניהל את המטמנה, ולא קיבל כל בונוס על חיסכון בהוצאות. והוסיף **"נתנו לי יד חופשית להחליט, כי אני היחידי שידעתי והבנתי מה צריך לעשות כדי שלא יקרו כל הדברים האלו, ועם כל זה, קורה"** (עמ' 202 שורות 4-5).

בנושא החשמל אמר הנאשם 3, כי המטמנה מספקת מעל ל-50% מצריכת החשמל של הקיבוץ, ובנוגע לזיהום המים אמר, שפעמיים בשנה הם נאלצים לעשות ניטור מי תהום, בהתאם לדרישות המשרד להגנת הסביבה, כאשר מי שעושה זאת אלו חברות מורשות, וכי מעולם לא הגיע מכתב בנושא זיהום מי תהום. בנושא הריחות אמר, שלא יכול להיות שלא יהיה ריח ממטמנת אשפה, וכי דאגו להתקין מתקנים למשך מספר שבועות והתוצאות היו שאין ריחות, ובסתמך על כך קיבלו היתר להקמת האתר החדש.

הנאשם 3 הוסיף ואמר (עמ' 202 שורות 18-14):

"אני לא מבקש כלום. אני בן 74. מה אני יכול לבקש? מה שיהיה, יהיה. אני חושב שאני הולך זקוף, ואמשיך ללכת זקוף. אני מקבל שיכול להיות שטעיתי ויכולתי לעשות יותר, אבל אני בהחלט לא מקבל את טענת המאשימה שעשינו הכל כי רצינו להרוויח כסף כי לא היה לנו אכפת. בהרבה מפעלים זה קורה. בבתי זיקוק וכל מיני מפעלים שעוסקים בדברים כאלה, יש לפעמים שלא ניתן למנוע. זה מקומם לשמוע את הדברים האלה, פושע איכות סביבה. זה מפריע".

24. **מילתו האחרונה של הנאשם 4:** (עמ' 203 שורות 6-3):

"אני חושב שמתפקידי היה לפתור בעיות. אם היו בעיות תשטיפים, היה צריך לעצור אותם, לתפוס אותם, לשאוב אותם. דברים כאלה. לא היה לי שום צד בכל מה שקרה במטמנה. אני פשוט עשיתי את המוטל עליי הכי טוב כדי לעצור נזילות. להאשים אותי על זה שניסיתי לעצור? אני מבקש מביהמ"ש להתחשב בגובה הקנס"

דיון והכרעה

25. המושג "איכות הסביבה" אינו רק צמד של מילים יפות, אלא הוא טומן בחובו התעוררות חברתית בכל הנוגע למרחב המחיה שלנו על פני כדור הארץ. בעידן המודרני, הכולל תעשיות מזהמות ואוכלוסייה גדולה המסוגלת לייצר אשפה בכמויות עצומות, קמה חובה על כלל האוכלוסייה, לשמור על הטבע, כולל האוויר, הים, היבשה ופנים כדור הארץ, כולל מי תהום, ודיני איכות הסביבה מייצגים את רצון האנושות לעגן באמצעות חקיקה את רצון החברה לשמור על איכות הסביבה.

26. ידע כל תאגיד, וידע כל נושא משרה בתאגיד, שאל להם לפגוע באיכות הסביבה, יהיו הסיבות לכך אשר יהיו, ומי שעובר על כלל זה – עלול למצוא את מקומו, מהיום והלאה, מאחורי סורג ובריה, כך שהסבלנות שהנהיגו בתי המשפט כלפי מבצעי עבירות מעין אלה, עת הסתפקו בד"כ בהטלת קנסות, פקעה, ומעתה והלאה – מדרג הענישה יעלה.

27. חסד עשה ב"כ המאשימה עם הנאשמים 3-4, עת נמנע מלבקש הטלת מאסר בפועל עליהם, והדבר מעיד על הגינותו ויושרתו, ונימוקיו לכך מקובלים עליי.

28. הנאשמים, במעשיהם, פגעו בערכי הטבע ובאיכות החיים, ומידת הפגיעה היא חמורה. אני רואה בכל האירועים המתוארים בכתב האישום, כאירוע אחד, בגינו אקבע מתחם ענישה אחד – וזאת בנוגע לכל אחד מהנאשמים.

29. בקביעת מתחם העונש ההולם, לקחתי בחשבון את הערכים החברתיים שנפגעו ומידת הפגיעה בהם, את מדיניות הענישה הנהוגה, כולל הפסיקה אליה הפנו ב"כ הצדדים, וכן התחשבתי בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות. בין היתר התחשבתי בתכנון שקדם לביצוע המעשים, עת המשיכו הנאשמים בביצוע העבירות, על אף הביקורות והסוירים שנערכו להם, ולמעשה מדובר במשך זמן של מספר שנים, במהלכו בוצעו העבירות. עוד התחשבתי בחלקו של כל אחד ואחד מהנאשמים, כאשר החלק העיקרי בביצוע העבירות שייך לנאשמת 1, לאחר מכן לנאשמת 2, אחריה הנאשם 3, והחלק הקטן ביותר הוא חלקו של הנאשם 4. עוד התחשבתי בנזק שנגרם כתוצאה מביצוע העבירות, אך בעיקר לקחתי בחשבון את הנזק שהיה עלול להיגרם, בשל הפוטנציאל לזיהום כתוצאה ממעשי הנאשמים, והכל כמפורט בתמצית עובדות כתב האישום המתוקן, שהובאה על ידי בתחילת גזר דין זה. לקחתי בחשבון את הסיבות שהביאו את הנאשמים לבצע את העבירות – אמנם ב"כ הנאשמים וכן הנאשם 3 חלקו על הגדרת ב"כ המאשימה, שטען כי מדובר בעבירות כלכליות, שהמניע מאחוריהן הוא כסף, אך דעתי כדעת ב"כ המאשימה – אין כל סיבה לעבור את העבירות שבביצוען הורשעו הנאשמים, מלבד חיסכון כספי, שהרי הנאשמים יכלו להימנע מביצוע העבירות, אילו הושקעו המשאבים המתאימים לפני קבלת ההתראות מטעם המאשימה, ולבטח – אחרי קבלתן. עוד התחשבתי בהבנת הנאשמים המלאה למעשיהם, ומסקנתי היא, שמתחם העונש ההולם את מעשי הנאשמים 3-4 הוא קרוב יותר לזה שהוצע ע"י ב"כ הנאשמים, מאשר המתחם שהוצע ע"י ב"כ

המאשימה לגביהם, אך בנוגע למתחם העונש ההולם את מעשי הנאשמות 1-2, הרי שהמצב כאן הוא הפוך - המתחם בעניינן קרוב יותר לזה שהוצע ע"י ב"כ המאשימה, ורחוק מזה שהוצע ע"י ב"כ הנאשמים. אני דוחה את טיעון הסנגור, בנוגע לחפיפה בין העונש שיש להטיל על הנאשמות 1 + 2 – מדובר בשתי נאשמות נפרדות, שכל אחת מהן הורשעה בביצוע המעשים שיוחסו לה, על כן יש להטיל עונשים נפרדים עליהן.

30. הסנגור ביקש לאבחן בין מטמנה מאושרת, שהפרה את תנאי הרישיון שניתן לה, לבין מטמנה לא מאושרת, שכלל לא קיבלה רישיון – הראשונה עברה על החוק בכך שלא עמדה בתנאים שנקבעו לה, והשנייה עברה על החוק עת לא נקבעו לה כלל תנאים, מאחר ולא ביקשה זאת. ההבדל העיקרי, בכל הנוגע לדיני איכות הסביבה, בין שני סוגי המטמונות הנ"ל, אינו טמון בעבירה של עיסוק ללא היתר, או הפרת תנאים בהיתר, אלא, במהות הזיהום ועוצמת הפגיעה באיכות הסביבה. מכאן, יכול להיות מצב בו מטמנה פיראטית זיהמה אך במעט את איכות הסביבה, ומנגד יכולה להיות מטמנה שקיבלה היתר כדין, אך הפרה אותו תוך גרימת זיהום חמור לאיכות הסביבה. ברור, שבמקרה זה, עונשה של המטמנה המאושרת יהא חמור בהרבה מעונשה של המטמנה הלא מאושרת.

31. בהתחשב בכל הנימוקים דלעיל, להלן מתחמי הענישה ההולמים את מעשי הנאשמים:

נאשמות 1 + 2 : קנס הנע בין 200,000 ₪ ל- 800,000 ₪, והתחייבות כספית כפולה.
נאשמים 3 + 4 : קנס הנע בין 20,000 ₪ ועד 80,000 ₪, התחייבות כספית כפולה,
וכן ממאסר מותנה ועד ל- 6 חודשי מאסר שניתן לרצותם בעבודות שירות.

32. בנוגע לעונש בתוך המתחמים, לקחתי בחשבון נסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, ובין היתר התחשבתי בפגיעה של העונש בנאשמים, לרבות בגילו של הנאשם 3, הפגיעה של העונש במשפחות הנאשמים, כאשר נסיבותיהם האישיות והמשפחתיות, כולל הרפואיות, של כל אחד משני הנאשמים 3-4 הובאו על ידי לעיל. עוד התחשבתי בנזקים שנגרמו לנאשמים מביצוע העבירות ומהרשעתם, במיוחד בנוגע לנאשמים 2 ו- 4, שעברם הפלילי נקי לחלוטין. לקחתי בחשבון שהנאשמת 2 החלה את מעורבותה בניהול האתר רק מחודש מאי 2014, כלומר בתקופה הראשונה המפורטת בכתב האישום היא לא הייתה מעורבת בהליכים שנקטו, על כן, ובהתחשב בעברה הנקי, ובכל יתר הנימוקים שפורטו בגזר דין זה, עונשה יהא נמוך באופן משמעותי מהעונש שיוטל על הנאשמת 1. התחשבתי בהעדף נטילת האחריות של הנאשמים על מעשיהם, כאשר מבחינתם הם לא ביצעו כל עבירה, ובהכרעת הדין המפורטת התייחסתי לכל הטיעונים והכרעתי בהם. עוד התחשבתי במאמצי הנאשמים לתיקון תוצאות העבירות, ושוכנעתי שאכן הושקעו בשנים האחרונות מיליוני שקלים בכדי לעמוד בדרישות המשרד לאיכות הסביבה, ובכדי לוודא שהעבירות שפורטו בכתב האישום לא יישנו – אמנם בהתאם לדו"ח שהוגש ע"י גב' מירה עופר, ובהתאם לעדותה במעמד הטיעונים לעונש, נמצאו לאחרונה שני ליקויים עיקריים,

כדוגמת הליקויים המפורטים בכתב האישום, אך בסה"כ שוכנעתי שהושקעו מאמצים וכספים רבים, בכדי לתקן את המחדלים ולהימנע מהמשך ביצוע עבירות. העדה אף הסכימה עם דברי ב"כ הנאשמים, לפיהם קיים שיתוף פעולה חיובי בין המטמנה ומנהלה, ובין המשרד להגנת הסביבה. התחשבתי בהתנהגותם החיובית של הנאשמים, ותרומתם לחברה, ושוכנעתי שאכן הנאשם 3 מתנדב בפעילות חברתית מבורכת. עוד התחשבתי בנסיבות חייהם של הנאשמים, ובמיוחד בנסיבותיו האישיות, המשפחתיות והרפואיות של הנאשם 4, כפי שאלה פורטו ע"י עורך דינו, הנאשם 3 והעד מטעם ההגנה, וגם ע"י הנאשם 4 עצמו. התחשבתי גם בעברם הפלילי של הנאשמים 1 ו-3, שהתיישן, ובעברם הנקי של הנאשמים 2 ו-4. בנוסף התחשבתי בחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, לפני מספר שנים, ועד היום.

33. בנוגע לרכיב המאסר בעונש, החלטתי כי לפני משורת הדין, ולאור בקשתו המפורשת והמוצדקת של ב"כ המאשימה, להימנע מהטלת מאסר בפועל של ממש על מי מהנאשמים 3 ו-4, אך אבהיר, שבעתיד ייתכנו מקרים בהם העונש הראוי יהא מאסר בפועל, בין זה שניתן לרצותו בעבודות שירות, ובין זה שירוצה מאחורי סורג ובריח, אך כל מקרה ונסיבותיו.

34. **מסקנתי היא, שבגין ביצוע כל העבירות שבכתב האישום, יש להטיל על כל הנאשמים יחד, לשלם קנס בסך 1,000,000 ₪ (מיליון ₪), והתחייבויות כספיות בסך 2,000,000 (שני מיליון ₪), בנוסף למאסר המותנה שאטיל על נאשם 3, והכל בהתאם לחלוקה שתפורט בסוף גזר הדין.**

35. בנוגע לנאשם 4 – נאשם זה עבר תהליך שיקומי, והוא ממשיך לעבוד במטמנה בעברון, בכדי לפרנס את בני משפחתו, ולאור חלקו הקטן יותר מחלקם של יתר הנאשמים, ולאור כל הנימוקים שפורטו על ידי לעיל, כולל מצבם הרפואי שלו ושל רעייתו, מצאתי שיש לאבחן בינו ובין הנאשם 3, שהיה בכיר יותר אצל הנאשמת 1. שוכנעתי, שקיים סיכוי של ממש כי הנאשם 4 ישתקם, על כן החלטתי, כי בעניינו ניתן לסטות לקולא מהרף התחתון של מתחם העונש ההולם את מעשיו, הן בנוגע לרכיב הקנס והן בנוגע לרכיב המאסר המותנה, עד כדי מחצית מסכום הקנס וויתור על רכיב המאסר המותנה.

36. **סוף דבר, אני דן כל אחד מהנאשמים לעונשים הבאים:**

נאשמת 1

(א) קנס כספי בסך 600,000 ₪, אותו תשלם ב- 10 תשלומים שווים ורצופים, בסך 60,000 ₪ כל אחד, החל מיום 1/3/2020 ובכל 1 לכל חודש אחריו.

(ב) התחייבות כספית בסך 1,200,000 ₪, להימנע מביצוע אחת או יותר מהעבירות בהן הורשעה בתיק זה, וזאת משך 3 שנים מהיום. במעמד מתן גזר הדין בית המשפט הסביר לנאשמת 1, באמצעות גורמיה, את משמעות ההתחייבות הכספית הנ"ל, והיא הוזהרה, שאם תפר את התחייבותה - תחויב בתשלום סכום ההתחייבות.

נאשמת 2

(א) קנס כספי בסך 350,000 ₪, אותו תשלם ב- 10 תשלומים שווים ורצופים, בסך 35,000 ₪ כל אחד, החל מיום 1/3/2020 ובכל 1 לכל חודש אחריו.

(ב) התחייבות כספית 700,000 ₪, להימנע מביצוע אחת או יותר מהעבירות בהן הורשעה בתיק זה, וזאת משך 3 שנים מהיום. במעמד מתן גזר הדין בית המשפט הסביר לנאשמת 2, באמצעות גורמיה, את משמעות ההתחייבות הכספית הנ"ל, והיא הוזהרה, שאם תפר את התחייבותה - תחויב בתשלום סכום ההתחייבות.

נאשם 3

(א) קנס כספי בסך 40,000 ₪ או 120 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 10 תשלומים שווים ורצופים, בסך 4,000 ₪ כל אחד, החל מיום 1/3/2020 ובכל 1 לכל חודש אחריו.

(ב) התחייבות כספית 80,000 ₪, להימנע מביצוע אחת או יותר מהעבירות בהן הורשעה בתיק זה, וזאת משך 3 שנים מהיום. במעמד מתן גזר הדין בית המשפט הסביר לנאשם 3 את משמעות ההתחייבות הכספית הנ"ל, והוא הוזהר, שאם יפר את התחייבותו - יחויב בתשלום סכום ההתחייבות.

(ג) 4 חודשי מאסר על תנאי, אשר יופעלו עם יעבור הנאשם תוך 3 שנים מהיום, אחת או יותר מהעבירות בהן הורשעה בתיק זה.

נאשם 4

(א) קנס כספי בסך 10,000 ₪ או 40 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב- 5 תשלומים שווים ורצופים, בסך 2,000 ₪ כל אחד, החל מיום 1/3/2020 ובכל 1 לכל חודש אחריו.

(ב) התחייבות כספית 20,000 ₪, להימנע מביצוע אחת או יותר מהעבירות בהן הורשעה בתיק זה, וזאת משך 3 שנים מהיום. במעמד מתן גזר הדין בית המשפט הסביר לנאשם 3 את משמעות ההתחייבות הכספית הנ"ל, והוא הוזהר, שאם יפר את התחייבותו - יחויב בתשלום סכום ההתחייבות.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, כ"ה טבת תש"פ, 22 ינואר 2020, במעמד כל הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

ד#ר זאיד פלאח 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה